



Collegevoorstel OG

Zaak : Actualisatie archeologiekaart

Zaaknummer : 1057424

gemeente

Oosterhout

Datum: 14 januari 2025	Initialen auteur: CRO	Bereikbaar: 14 0162
Status: Openbaar	Team: Buiten Beleid	

Onderwerp:

Actualisatie archeologiekaart

Geraadpleegde teams:

Buiten Beleid

Communicatie: ja d.m.v.:

Bijlagen:

- ☐ Brief door college
- ☐ Raadsinformatiebrief
- ☐ Brief beantwoording vragen ex art 39
- ☒ Raadsvoorstel
- ☒ Overige bijlagen:

Rapport 'Verdronken en teruggewonnen: actualisatie van de archeologiekaarten van de gemeenten Etten-Leur, Oosterhout, Moerdijk en Drimmelen';
Archeologische beleidskaart;
Legenda archeologische beleidskaart;
Publiekssamenvatting.

Behandeling in / door:

☒ Raad

Datum:

25 februari 2025

Aard behandeling:

Besluitvormend

Portefeuillehouder

Melsen

Geheimhouding op	Titel	Grondslag WOO	Tot wanneer

Wij verzoeken u om bij communicatie rondom deze aanvraag het zaaknummer 1057424 te vermelden.

COLLEGE VOORSTEL

Datum: 14 januari 2025	Openbaar	Zaaknummer: 1057424
Onderwerp: Actualisatie archeologiekaart		

Voorstel:

1. De 'Archeologische beleidskaart 'Verdronken en teruggewonnen: actualisatie van de archeologiekaarten van de gemeenten Etten-Leur, Oosterhout, Moerdijk en Drimmelen' met bijbehorend rapport, legenda en publiekssamenvatting ter vaststelling voor te leggen aan de raad
2. De raad voor te stellen de 'Archeologische beleidskaart zoals opgenomen in de Erfgoedkaart Oosterhout; Een verleden achter gevels en onder akkers' in te trekken.

Samenvatting (circa 10 regels)

In de regio West-Brabant is binnen de gemeenten Etten-Leur, Moerdijk, Drimmelen en Oosterhout de wens ontstaan om de archeologiekaarten te actualiseren. De bestaande kaarten zijn ruim 10 jaar oud en om zowel inhoudelijke als juridische redenen aan een actualisatie toe. Zo zijn in de voorbije jaren nieuwe wetenschappelijke inzichten opgedaan, waardoor op een andere wijze wordt gekeken naar een archeologische verwachting. Ook zijn in de gemeenten intussen vele archeologische onderzoeken uitgevoerd die gedetailleerd inzicht hebben gegeven in de specifieke archeologische context van het gebied. Op basis daarvan kunnen de bestaande verwachtingen worden herzien. Tot slot voldoen de bestaande kaarten niet allemaal even goed meer aan de eisen uit de Erfgoedwet en de Omgevingswet. Middels dit voorstel wordt uw college gevraagd de nieuwe kaart en het daaruit voortvloeiend beleid ter vaststelling aan de raad voor te leggen en de huidige Archeologische beleidskaart in te trekken.

Juridisch kader (inclusief onderbouwing geheimhouding)

Na vaststelling van het nieuwe beleid door de raad, zal dit middels de eerstvolgende wijziging van het Omgevingsplan, daarin worden opgenomen. Het wettelijk kader wordt gevormd door de Erfgoedwet en de Omgevingswet. Bijgaand beleid voldoet aan die wettelijke kaders.

Aanleiding

In 2012 is het gemeentelijk archeologiebeleid, weergegeven op de archeologische beleidskaart (onderdeel van de Erfgoedkaart) vastgesteld. Bij de vaststelling is aangegeven dat er periodiek een update plaats zou vinden. Op deze wijze kunnen bijvoorbeeld recente onderzoeksresultaten in de kaart worden verwerkt, zodat de kaart steeds nader inzoomt op de actuele situatie. Dit is tot op heden niet gebeurd. In het kader van de Omgevingswet is besloten gemeenten te verwachten archeologische waarden (vertaald in archeologische dubbelbestemmingen) alleen in hun omgevingsplannen kunnen beschermen indien dit aantoonbaar is (het zogenaamd amendement Ronnes). Daarmee wordt het laten uitvoeren van onnodig onderzoek voorkomen.

Archeologische dubbelbestemmingen worden door gemeenten niet zelf bedacht. Zij baseren die op archeologische waarden- en verwachtingskaarten. Waar er onder de oude wetgeving sprake was van 'te verwachten archeologische monumenten', moeten deze te verwachten archeologische monumenten onder de Omgevingswet aantoonbaar worden gemaakt. Uit het amendement vloeit voort dat de archeologische verwachtingskaarten verbeterd moeten worden door gebruik te maken van nauwkeurige(re) lokale bodemkaarten, specifieke kennis van de lokale archeologische potentie en inventarisaties van lokale verstoringen.

Zodoende hebben wij binnen het samenwerkingsverband van de Regio West-Brabant overleg gehad en is in een gezamenlijke opdracht met gemeenten Moerdijk, Etten-Leur en Drimmelen opdracht verleend aan archeologisch bureau RAAP om de vier archeologische kaarten van de gemeenten te actualiseren. De kaart van Oosterhout is inmiddels gereed om te worden vastgesteld en de huidige kaart in te trekken.

Welke data zijn gebruikt en op welke manier wordt de uitvoering gemonitord?

Door RAAP zijn alle relevante bronnen geraadpleegd om te komen tot de uiteindelijke beleidskaart. Voor de herziening is gebruik gemaakt van zowel (nieuwe) wetenschappelijke kennis en kaartmateriaal, als van lokale archeologische vindplaats- en onderzoeksgegevens. De basis voor het archeologisch verwachtingsmodel wordt gevormd door een analyse van de wijze waarop het landschap zich door de tijd heen heeft ontwikkeld en de 'knikpunten' die zich daarin aftekenen. Die knikpunten zijn momenten waarop ofwel het landschap ofwel de autonome menselijke ontwikkeling zodanig verandert dat de wijze waarop de mens het landschap gebruikt gedwongen mee verandert. Daarom is in het verwachtingsmodel een periodisering te zien. Elke periode heeft een eigen archeologische waarden- en verwachtingskaart:

1. Jagen en verzamelen op de toendra en in het bos;
2. Landbouw in een verdrinkend landschap;
3. Polderende staatssamenlevingen.

Al deze data is gebruikt bij de totstandkoming van het nieuwe archeologische beleid.

Welke externe belanghebbenden zijn betrokken en hoe is het proces gevoerd?

Er zijn geen externe belanghebbenden betrokken in het kader van dit onderzoek. De Regio West-Brabant heeft dit onderzoek in samenspraak met RAAP uitgevoerd.

Wat willen we gaan doen?

De nieuwe archeologische beleidskaart zal ter vaststelling aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Belangrijke wijzigingen ten opzichte van de oude kaart uit 2012: de nieuwe kaart geeft een beeld met een hoger detailniveau en is daardoor nauwkeuriger. In samenhang daarmee komen we met de nieuwe kaart tot nieuwe inzichten en kan de archeologische verwachting voor een aanzienlijk deel van het grondgebied naar beneden worden bijgesteld. Dit zal leiden tot minder onnodig archeologisch onderzoek. Daarnaast wordt de huidige Archeologische beleidskaart uit 2012 ingetrokken.

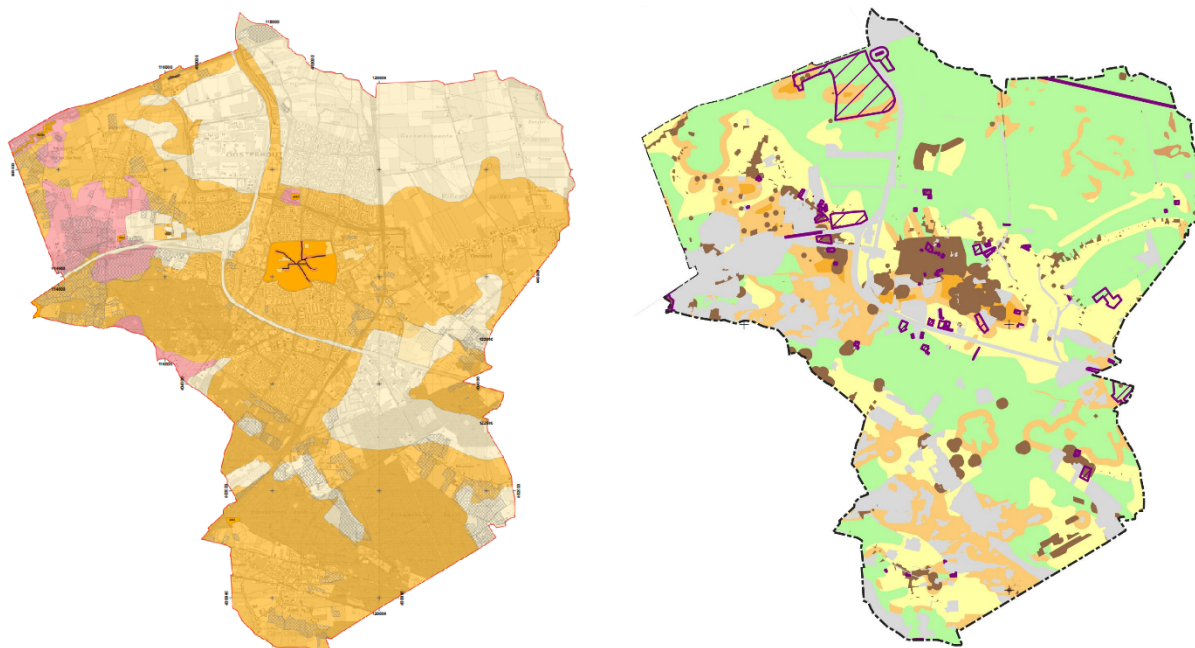
Afweging van argumenten voor en tegen?

De kaart van 2012 kenmerkt zich door grote vlakken met een gelijke verwachting; het grootste deel van de gemeente heeft een middelhoge verwachting, met een onderzoeksplicht bij ingrepen boven 100 m2 en dieper dan 50 cm. Met behulp van de gedetailleerde ondergrond toont de nieuwe kaart een veel gedifferentieerdere zonering, die meer recht doet aan de werkelijke lokale topografie. Ook geeft de nieuwe kaart inzicht in de aard, datering en diepteligging van de verwachte archeologie. Het beleid en de vrijstellingsgrenzen zijn daarop afgestemd. Zo is onderzoek pas nodig wanneer archeologische resten daadwerkelijk bedreigd worden door ruimtelijke ingrepen en wordt onnodig onderzoek zoveel mogelijk voorkomen.

Als gevolg daarvan is het areaal met verwachtingen waarvoor een strikt archeologisch regime geldt kleiner geworden. Dat betekent dus ook dat het gebied met een ruimer regime groter is geworden (vergelijk lichtgeel en groen op de oude en nieuwe beleidskaart, zie onder). Het is niet zo dat hier helemaal geen archeologische resten worden verwacht. Door voortschrijdend inzicht is duidelijk geworden dat het landschap ook buiten de woonplaatsen op verschillende wijzen werd gebruikt. Sterker nog, een deel van de hier verwachte archeologische resten getuigen van het (herhaaldelijk) verdrinken en weer ontginnen van een deel van het gebied; feitelijk het DNA van noordelijke deel van West-

Brabant. Vanwege de grootschaligheid van de ontginningen, kunnen deze resten echter gedocumenteerd worden door middel van extensievere vormen van archeologisch onderzoek. Dat resulteert in een milde onderzoekslast, terwijl de onderzoeksresultaten van grote waarde kunnen zijn voor het verhaal van het gebied.

De archeologische verwachtingszones en dus ook de beleidscategorieën zijn net anders ingedeeld dan voorheen en op basis van voortschrijdend inzicht zijn ook de vrijstellingsgrenzen verdedigbaar aangepast.



Oude beleidskaart versus nieuwe beleidskaart

Wat mag het kosten en waar gaan we het van betalen?

Voor het opstellen van het rapport en de kaart is gebruik gemaakt van het krediet “implementatie Omgevingswet” uit 2020, waaruit € 30.000,- voor dit project was gereserveerd.

Risico's?

Dit is hier niet van toepassing.

Communicatie

Kernboodschap: Het is belangrijk om archeologische waarden zorgvuldig te beschermen en mee te nemen bij ruimtelijke ontwikkelingen. In 2012 is voor het laatst archeologisch beleid vastgesteld. Sindsdien zijn er veel onderzoeken uitgevoerd en is er nieuwe data beschikbaar waardoor een nieuwe kaart is opgesteld. Het college legt de geactualiseerde archeologiekaart ter vaststelling voor aan de gemeenteraad.